

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نياشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهيم
بدین بوم وير زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهيم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Literary-Cultural

ادبی - فرهنگی

محمد اسحاق برکت

ویرجینیا – 2009/09/23

بیاید پښتو بیاموزیم

۱۹ لوست

(درس ۱۹)

په پښتو کې ضمائر- پاتي برخه

– متصل ضمائر :

دغو ضمایروته ځکه متصل ضمائر وایي چې تل له فعل سره یوځای لیکل کيږي او په جلا توګه کومه مانا (معنی) نه ور کوي.

۱ – فاعلي حالت:

در زمان حال :

- د متکلم لپاره (م) لکه: زه لیکم - وایم - نیسم - ځغلم - اورم
- د مخاطب لپاره (ي) لکه: ته لیکي - وایي - نیسي - ځغلي - اوري (مجهوله ي)
- د غائب لپاره (ي) لکه: دی ، دا ، هغه لیکي - وایي - نیسي - ځغلي - اوري (معروفه ي)
- د جمع متکلم لپاره ، معروف (و) لکه : مور لیکو - وایو - نیسو - ځغلو - اورو
- د جمع مخاطب لپاره کړواله (ئ) لکه: تاسو لیکئ - تاسو وایئ - تاسو نیسئ - تاسو اوریئ
- د جمع غائب لپاره معروف (ي) لکه: دوی ، هغوی لیکي - وایي - نیسي

۲- مفعولي حالت:

در زمان ماضی :

- د متکلم لپاره (م) لکه : زه یې ولیدم ، زه یې ووېلم
- د مخاطب لپاره (ي) لکه : ته یې ولیدي ، ته یې ووېلي (مجهوله ي)
- د غائب لپاره (ه) لکه : هغه یې ولیده ، هغه یې ووايه (دمذکر لپاره)
- د غائب لپاره (ه) لکه : دایي و لیده هغه یې و وېله یا هغه یې ولیده (دمؤنث لپاره)
- د جمع متکلم لپاره (و) لکه : مور یې ولیدو ، مور یې ووېلو
- د جمع مخاطب لپاره (ئ) لکه تاسو یې ولیدئ ، تاسو یې ووېلئ
- د جمع غائب لپاره لکه : دوی یې ولیدل ، دوي یې ووېل (دمؤنث لپاره ، دوی یې ولیدلي ،

دوی یی ووهلی).

در مثالهای بالا بین ضمیر مفعولی و فعل ، حرف نسبتی (یی) را ملاحظه میفرمائید که شما آنرا در (حالت مفعولی ضمایر) صرف در زمان ماضی به کار خوا هید برد.

یادداشت:

پسوند ها یا علایم ضمایر متصل بالا در زمان های مختلف (ماضی ، حال و استقبال) فرق میکند ، از آن جهت ذکر آنهمه و به خاطر سپردن شان مشکل به نظر میرسد بهتر آن باشد تا در وقت تصریف افعال از انها یاد آوری گردد.

– ملکی یا مالکی ضمایر :

با افزودن حرف اضافه (د) در اول کلمه از انجمله ضمایر ، ملکیت آنها را بر چیزی ثابت کرده نشان میدهد مثلاً :

د احمد کتاب ، د کار پرمختگ ، د لاسونو پرکا ،

و اما وقتی (د) در اول ضمایر منفصل :

ما ، تا ، هغه ، ده ، مور ، تاسو ، دوی ، هغوی

علاوه میشود ضمایر ملکی حاصل گردد :

د ما ، د تا ، د هغه ، د ده ، د مور ، د تاسو ، د دوی یا د هغوی

اما امروز در زبان گفتاری و دیوانی در صیغه های مفرد و جمع متکلم و مخاطب عوض (د) حروف (ز یا خ و س) می افزایند و به کار میگیرند و میگویند و مینویسند:

– زما یا خما

– ستا

– زمور

– ستا سو

– د ده یا د هغه

– د دوی یا دهغوی

تر بل پینتو لوست پوری مو په لوی او بینونکی خدای سپارم ، الله مو مل شه!